

чином у людини намагатимуться відібрати одну з її базових цінностей - свободу. Представники державної влади отримують велику спокусу контролювати виборця, оскільки зібрані дані будуть передаватися в усі спеціальні та зацікавлені служби, а правлячі еліти зможуть керувати запитами та вибором громадян. Попри це, вважаємо, що чинити опір руху світових корпорацій не здається можливим, оскільки такі процеси вже запущені і в них задіяні величезні капітали і технології.

Повертаючись до теми нашого дослідження, слід відмітити, що Україна входить в ТОП-3 країн з семи в регіоні за кількістю здійснених безконтактних транзакцій. Ця позиція підкреслює готовність українців, не тільки представників молодого покоління, до прийняття інновацій у платіжній сфері. І нарешті, слід відмітити ще одну інноваційну розробку, яка в цьому році заробила в Україні. Мова йде про технології KastaID, представленої платіжною системою в рамках співпраці з великим онлайн-маркетплейсом Kasta, які дозволяють оплачувати замовлення за допомогою системи розпізнавання особи.

БЮДЖЕТНІ РИЗИКИ І СПОСОБИ ЇХНЬОЇ МІНІМІЗАЦІЇ

Васянович В. С., магістр

*Науковий керівник: Кравченко О. О., д. е. н., професор
Державний університет інфраструктури та технологій*

Однією з найважливіших складових фінансової безпеки держави є її бюджетна безпека. Під бюджетною безпекою розуміється такий стан забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції [1].

Однією з головних негативних тенденцій в Україні є зростання ризиків та загроз бюджетній безпеці. Аналіз інтегрального показника рівня фінансової безпеки України в 2000-2018 рр. показав, що протягом цього періоду він був в межах критичного стану (рисунок 1). За прогностичними розрахунками до 2020 р. показник фінансової безпеки України буде знаходитись на рівні нижнього порога. Однією з основних причин низького інтегрального показника фінансової безпеки України є низький рівень бюджетної безпеки.

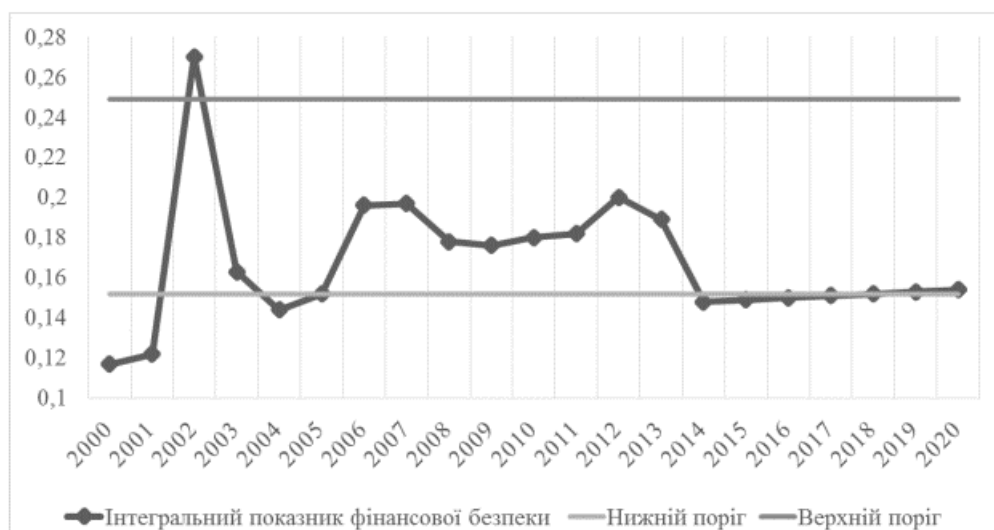

Рисунок 1 – Динаміка рівня інтегрального показника фінансової безпеки України

Бюджетні ризики – це ризики, які можуть призвести до відхилення фіскальних результатів від очікувань чи прогнозів. Вони проявляються в ймовірності недосягнення запланованих параметрів бюджету в процесі його виконання. Зростання ймовірності бюджетних ризиків може призводити до значних фінансових втрат, зменшення стійкості бюджетів і економічної безпеки як окремих регіонів, так і країни в цілому.

Існує безліч факторів ризику, небезпек, загроз та інших деструктивних обставин, які можуть негативно вплинути на результати бюджетної політики держави і, як наслідок, на рівень її бюджетної безпеки. Фактори ризику, небезпеки і загрози можуть бути згруповані за різними класифікаційними ознаками (таблиця 1).

Таблиця 1 – Класифікація загроз бюджетної безпеки за факторами ризику

Ознака ризику	Види загроз
Характер виникнення	Об'єктивні, суб'єктивні
Природа виникнення	Політичні, економічні, техногенні, правові, кримінальні, екологічні, конкурентні та інші
Сфера виникнення	Ризики доходів бюджету, ризики видатків та кредитування бюджету, ризики дефіциту, ризики фінансування бюджету
Форма прояву	Явні (видимі), латентні (приховані)
Величина втрат	Незначні, значні, катастрофічні
Ступінь ймовірності	Малоймовірні, ймовірні, вельми вірогідні, цілком ймовірні
Можливість прогнозування	Передбачувані, непередбачувані
Характер прояву	Постійні, випадкові, разові

Найчастіше бюджетні ризики виникають саме при здійсненні

бюджетного процесу. Найбільше ризиків виникає на I та IV етапі, а саме:

I етап – Складання проекту бюджету – ризик спотворення планових показників; ризик неправильного прогнозу соціально-економічного розвитку; ризик конфлікту інтересів між рівнями бюджетної системи;

IV етап – Виконання бюджету – ризик недотримання строків виконання; ризик неефективного використання коштів; ризик бюджетного дефіциту; ризик незбалансованості бюджету.

Варто розглянути основні ризики українського державного бюджету. По-перше, це ризики, безпосередньо пов'язані з процесом планування і формування бюджету. Найяскравішим і показовим прикладом подібного ризику є ризик неточного прогнозування. Другу групу ризиків можна назвати внутрішніми ризиками, оскільки вони пов'язані з економічною ситуацією і економічними процесами всередині країни. У третю групу можна об'єднати всі ті ризики, які за своєю природою свого походження є зовнішніми до країни.

Для підвищення стійкості і безпеки бюджету важливо своєчасно виявляти можливі диспропорції в доходах і видатках бюджету території і вживати заходів щодо їх усунення або згладжування, оцінювати вплив бюджетних ризиків на параметри бюджету, мінімізувати можливі негативні наслідки бюджетних ризиків.

Зараз в Україні спостерігається зростання бюджетних ризиків (таблиця 2). Аналіз даних таблиці 2 показує, що бюджетні ризики по таких статтях доходів, як податкові надходження (4,92%), неподаткові надходження (6,38%) та міжбюджетні трансферти (9,59%) знаходяться в зоні допустимого ризику. Натомість катастрофічний рівень ризику спостерігається по доходах від операцій з капіталом (51,73%), цільових фондах (76,51%).

Таблиця 2 – Оцінка рівня ризиків, що виникають у розрізі статей доходів протягом 2013-2018 рр.

Показник	Коефіцієнт виконання статей бюджету						Стандартне відхилення	Коефіцієнт варіації, %
	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Податкові надходження	0,88	0,93	0,96	1,00	1,00	0,99	0,0473	4,92
Неподаткові надходження	1,01	0,99	0,9	1,06	0,94	0,96	0,0627	6,38

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Доходи від операцій з капіталом	0,60	0,30	0,53	0,29	0,15	0,75	0,2258	51,73
Цільові фонди	1,50	1,00	1,00	0,06	0,04	1,31	0,6261	76,51
Міжбюджетні трансферти	0,93	0,89	0,95	0,76	0,98	1,00	0,0880	9,59

У поточних умовах необхідна активна позиція в управлінні ризиками, головне місце в оцінці бюджетного ризику і управлінні ризиком повинен займати аналіз і прогнозування ймовірності настання ризику та його інтенсивності. Але на даний момент відсутня єдина система боротьби з комплексом бюджетних ризиків. Єдиної стратегії з позначеними пріоритетами і прорахованими детально сценаріями розвитку дій поки не існує.

У сфері бюджетного ризик-менеджменту України безліч невирішених проблем. Слід звернути увагу на три ключові проблеми: 1) відсутність чіткого понятійного апарату (держава, визначаючи завдання реформування бюджетного процесу, не дає базових понять бюджетного ризику; відсутня єдина методологічна база і єдиний підхід до оцінки бюджетних ризиків); 2) слабка інституційна структура управління бюджетними ризиками (ще не сформована інституційна структура управління бюджетними ризиками); 3) кадрове забезпечення моніторингу та управління бюджетними ризиками.

Управління ризиками в сучасних умовах вимагає створення комплексного механізму, і, хоча завдання його створення є досить непростим, вона все ж видається виправданою. Основними заходами, щодо оптимізації бюджетних ризиків є:

- підвищення відкритості і прозорості бюджету;
- забезпечення взаємозв'язків між ланками бюджетної системи, особливо при складанні бюджету;
- контроль за податковими ставками на національному і місцевому рівнях;
- жорсткий моніторинг за напрямками витрачання грошових коштів з бюджету;
- підвищення достовірних даних в звітності про використання міжбюджетних трансфертів;
- проведення ретельних перевірок виконання бюджетів усіх рівнів;
- введення жорсткої відповідальності за порушення Бюджетного кодексу України.

Таким чином, бюджетна політика держави повинна враховувати ймовірність негативного впливу реалізації ризиків на стійкість бюджетів, передбачати резерви бюджетів, які дозволять виконувати бюджету стабілізуючу і стимулюючу функції, а не бути додатковим джерелом ризиків для економіки.

Література.

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13/stru> (дата звернення: 02.11.2019).

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ

Вівчар Т. М., студентка

*Науковий керівник: Ачкасова С. А., к. е. н., доцент
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

У структурі промисловості України найбільшу вагу мають галузі важкої індустрії, зокрема вугільна промисловість, чорна металургія та машинобудування. Воно є однією з галузей переробної промисловості, що об'єднує організації з розроблення, виготовлення й ремонту засобів виробництва і знарядь праці, транспортних засобів, електричної та електронної апаратури, електроустаткування, оборонної продукції тощо. Тому актуально дослідити сучасний стан машинобудування, визначити проблеми галузі та перспективи її подальшого розвитку [1].

Машинобудівний комплекс України охоплює понад 20 спеціалізованих галузей. Залежно від того, на який ринок орієнтована продукція, що випускається підприємствами машинобудівного комплексу, їх умовно можна об'єднати в п'ять груп, які наведені в таблиці 1.